

Sosíala ST ráðstevnan í Keypmannahavn:

Endamálsorðinginn veikari enn ætlað

Hóast embætisfólk og politikarar hava arbeitt við endaligu orðingini til yvirlýsingina í góða viku, so var lagt á mál fríggjadagin. Sunnudagin skuldu stjórnarleiðarar í 180 limalondum undirskriva yvirlýsingina

Dagny Joensen
úr Keypmannahavn

Hóast arbeitt hevur verið við Keypmannahavnar skjalinum, sum yvirlýsingin hevur verið kallað síðan í fjør, so er einki leyst og lítið dagin fyri stjórnarleiðarar skuldu undirskriva yvirlýsingina.

Hósdagin komu fyrstu stjórnarleiðararnir til Danmarkar og tá sunnudagin var av høvdu einir 120 stjórnarleiðarar vitjað í Bella Centrinum, har teir skuldu undirskriva ST-yvirlýsingina, sum á einella annan hátt bindur tey 190 limalondini at yvirhalda tað, ið er felt niður í yvirlýsingina um sosíala menning og møguleikar hjá heimsins fátækastu at fáa umstøður at lívbjarga sær, eins og at tryggja teimum útstoyttu sømlig kor.

Eitt av teimum stóru umrøðuevnum hevur verið at broyta stuðulin til tey tilfurskomnu londini eftir eini skipan, sum verður kallað 20 til 20 skipanin. Tað merkir, at lond skulu fáa 20% í menningarhjálpmót á landið samstundis letur 20% til sosíal endamál. Hesa skipan eru nógv lond áhuga fyri at seta í verk, men tá avtornaði í hesi viku, noktaðu eitt nú Svøríki og Finnland at ganga við til at seta hesa skipan í gildi. Grundgevingin fyri ikki at nýta hesa skipan var,

at stuðulsskipanin, sum higar til hevur verið galdandi, er gagnligari fyri at røkka endamálinum viðvíkjandi stuðli til tilfurskomn lond. Her er galdandi, at londini lata minst 0,7% av bruttotojóðarinntøkuni í menningarhjálpmót.

Hesum máli havanógv ídnaðarlond rokkið og tí vilja tey varðveita gomlu skipanina. Sum við so nógvum tilfurskomu á stjórnarstigi, so verða orðingarnar gjørdar soleiðis, at tær kunnu skjaltast á ymskan hátt. Viðvíkjandi 20 til 20 skipanini var endamálið m.a. at fáa tey tilfurskomnu londini at nýta meiri pening til sosíala menning. Við øðrum orðum at fáa hesi londini at nýta minni peningaorku til hernaðarðubbing, enn gjørt verður í dag. Hetta tiltakið miseydnaðist. Í staðin er onnur orðing innfóð í yvirlýsingina, sum sigur, at londini skulu miða eftir at røkka málinum at nýta størri part av menningarhjálpmót til sosíala menning. Munurin er bert, at londini, sum fáa menningarhjálpmót, ikki hava skyldu at fylgja ST-yvirlýsingini fyri at fáa stuðul.

Annað stórmál á ráðstevnunni hevur verið kvinnumál. Kvinnur í tilfurskomnu londunum eru samstundis ógvuliga illa fyri sosialt og menningarliga.

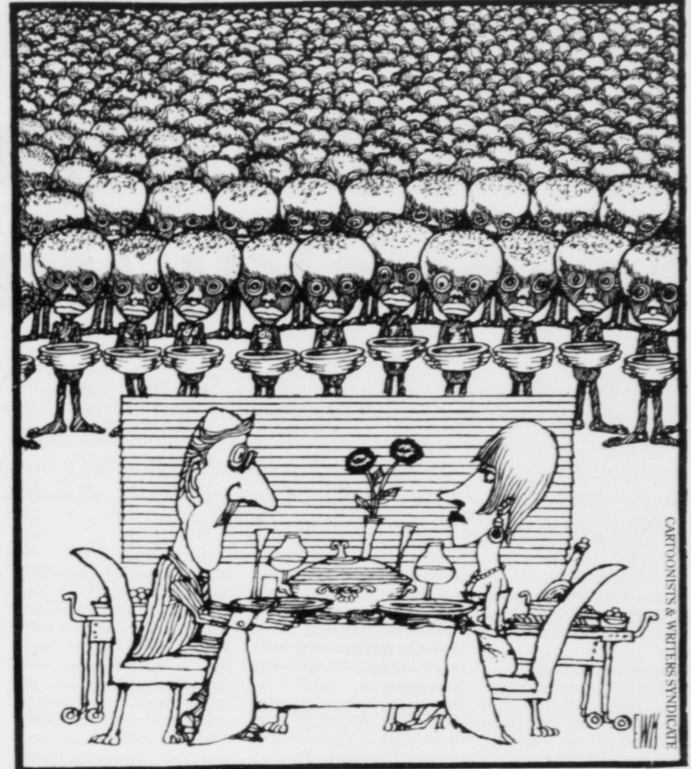
Á ST-ráðstevnunni um fólkavæðing í heiminum, sum var í Kairo í fjør, varð

grundarlagið lagt fyri at seta ein setning inn í Keypmannahavnar yvirlýsingina, sum ljóðar, at tiltøk skulu setast í verk til tess at veita kvinnum sexualupplýsing og fyribyrging. Í staðin endaði henda orðingin við at veita upplýsing um »kynsliga heilsu«. Hetta var ein neyðsemja, fyri yvirhøvur at fáa hetta evnið við í yvirlýsingina.

Hóvuðsevnið í ráðstevnunni hevur ikki heilt óvæntað snúð seg um livikorini hjá kvinnum í 3. heiminum. Her verður í yvirlýsingini serliga lagdur dentur á at veita ungum gentum og kvinnum upplýsing og útbúgving.

Hóast altjóða kvinnudagurin eisini varð hildin í Keypmannahavn, so er tað ikki orsök til nógvu umrøðuna av kvinnumálum. Tað er heldur ikki gjørt fyri at geva kvinnum framhjárætt, men út frá grundgevingini, at júst kvinnur í 3. heiminum standa fyri sosialu umsorganini úti og heima.

Tað er einki dulmál, at tey tilfurskomnu londini settu sínar vónir til at henda ráðstevnan skuldi veita figgarligan stuðul fyri at bota um sosialu víðurskiftini. Nógv lutakarlond kendu seg tí vónsvikin av at peningaligi stuðulin ikki fekk størri innivist í framtíðarlitunum hesar dagar. Nógv lond í 3. heiminum eru so niðrurdirkomn í



Fyrr bar ein ótta fyri einum kjarnorkukriggi. Í dag er tað fólkaflytingin. Tað er tann sosíala bumban, sum "tikkar" undir okkum. TEKning Ewert Karlsson, Svøríki

skuld, at tey als ongan kjans hava at fóta sær.

Danska stjórnin er vertur fyri ráðstevnunni og sum eitt tekin um góðan vilja, hevur Danmark strikað skuld í fátækum londum, tilsamans eina milliard krónur. Hetta eru eitt nú londini Ghana, Tanzania og Botswana, sum eru í so botleysari skuld, at tey als ongar møguleikar hava at fóta sær. Varð henda avgerð tikin fyri, at fáa onnur lond at gera somuleiðis, so var hetta tiltakið ikki væl eydnað. Hillary Clinton var ann-

ar gevandi persónurin. Fyri USA handaði hon kvinnum í 3. heiminum 100 mió. dollarar til útbúgving – gávan verður latin yvir eitt ið ára skeið. Tá tað samstundis verða gjørdar sammetingar við, hvussu nógv vápnadubbingin kostar, so er upphæddin hjá Hillary ikki meir enn tað kostar vápnadubbingin at umseta í átta tímar. – Ráðstevnan hevur verið drúgt orðaskifti og ofta ósemjur um orðing. Kortini er tað ongan tíð komið til skarpskeringar millum partarnar. Teir partar, sum

kendu seg mest vónsviknar eru ivaleyst tey tilfurskomnu londini, sum høvdu vónað at fingið búskaparligan stuðul til tess at fáa møguleika at føra endamálsorðingina í ST-yvirlýsingini út í lívið, sigur Andreas Petersen, landsstýrismaður.

Tað varð ikki úrslitið hesaferð, tó at orð eru sett á viljan og ætlanina um framtíðar sosíala menning fyri tann veikasta partin av medmenniskjum okkara.

Mandela kom fyri at takka Danmark

Einki var at frætta um Nelson Mandela, fyrr enn hann bráðliga dagaði fram á sjónvarpsskíggjanum í Bella Centrinum, har hópin av journalistum úr øllum heimsþórtum sótu og kýttu seg við at fáa skrivligu tíðindini frá hondini

Dagny Joensen
úr Keypmannahavn

Nelson Mandela, forseti í Suðurafríka, hevur ikki gloymt tey 25 árin í fangatúppinum og hann hevur heldur ikki gloymt, at Danmark var einasta land, sum stuðulaði honum og ANC tá eingin annar gjørdi. Hann var í Danmark fyri trimum árum síðani, tá sum leiðari fyri ANC. Nelson Mandela takkaði hjartaliga Danmark og Norðurlondum annars. Hann segði, at júst stuðulin,

tá á stóð, var orsök til at hann nú vitjaði aftur.

Við tíðindafólk á pressufundinum segði Mandela beinanvegin, at hann ikki vildi svara øllum spurningum. Hann segði, at hann var mest ræddur fyri spurningum frá konufólkum, og legði afturat, serliga teimum fimm-seks ára gomlu, sum spurdu so nær.

Ein fimm ára gomul genta var komin fram við trygdarvörum hansara og hevði spurt forsetan, hvussu leingi hann hevði sitið í fangahúsinum. Mandela svaraði ikki nóg nágreini-

liga og gentan hevði svarað, at hann var bara ein gamal, býttisligur maður.

Mandela fekk eisini nærgangandi spurningar, men hann valdi at svara teimum kortini. M.a. spurdi ein journalistur, hvussu leingi fólk í Suðurafríka tolið fórt vera nøgt við at búgva í pappeskjupum og blökkskúr-um og bert góðtaka, at alt einaferð í framtíðini fór at gerast betri og tryggari fyri borgararnar.

Nelson Mandela svaraði við at siga, at ábøtur vóru longu gjørdar, men at enn var langt eftir at mál. Eitt nú

tórvár landinum sjúkrabús og heilivág. Higartil fáa kvinnur børn ókeypis læknahjálpmót. Enn vantaði eisini at byggja m.a. skúlar, íbúðir og veita øllum elorku og reint vatn.

– Trupulleikin er, at Suðurafríka ikki er samskipað. Fólk skilja, at tað tekur tíð at byggja eitt land upp frá grundini, sum hevur verið kúgað av apartheid-skipanini í so nógv ár, segði Nelson Mandela.

Annars tosaði Mandela meira um tíðina, sum farin er, og broytingarnar í heiminum, har hann nú er forseti. Hann tosaði um at landið nú hevur innfórt demokratiska stýrisskipan, og fyrireikaði seg til at útbýggja sosiala menningina, sum skuldi vera við til at broyta samfelagsskipanina í Suðurafríka. Hetta hóast tað bert fyri fáum árum síðani var óhugsandi, at tað fór at lata seg gera at skapa demokrati í landinum, sum hevði fostrað apartheid-skipanina.

